

NEZİR TEKÇİ DAVASI GENİŞ ÖZETİ

Tekçi ailesi; Hakkâri Dağlıca'ya bağlı Demir (Mede) köyünün boşaltılmasının ardından, 1988 yılında önce Üçkardeş (Zere) köyüne, ardından da Güngör Mahallesi'ne yerleşti. Baba Halit Tekçi, 16 nüfuslu ailenin geçimini sağlamak için çocuklarını çevre köylere çobanlık yapmaya göndermeye başlamıştı. Halit Tekçi'nin oğullarından biri olan Nezir Tekçi de Aşağı Ölçek (Yekmal) köyünde çobanlık yapıyordu. 28 Nisan 1995 tarihinde Gelibolu Piyade Tugayı'na bağlı askerlerce gözaltına alındıktan sonra ise kendisinden bir daha haber alınmadı. [1]

Oğlunun kaybedilmesinin ardından birkaç gün sonra, Kemal Kırmızıtaş adlı bir tanıdıkları sayesinde Nezir Tekçi'nin askerler tarafından gözaltına alındığını öğrenen baba Halit Tekçi; soruşturma talebiyle Yüksekova Cumhuriyet Başsavcılığına gitti. Baba Halit Tekçi, sonrasındaki gelişmeleri şöyle anlatıyor: “Bunun üzerine Yüksekova Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundum. Cumhuriyet Başsavcısı dilekçemi yüzüme fırlatarak, ‘Sen nasıl Türk askerine iftira atarsın’ dedi ve beni makamından kovdu.” [2]

Halit Tekçi'nin 1997 yılında Askeri Savcılığa başvurusu üzerine tarafından başlatılan soruşturma ise, kısa süre sonra kovuşturmayaya yer olmadığı kararı ile sonuçlandı. Verilen takipsizlik kararlarının ardından aile, 25 Şubat 2005 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda bulundu.

Hakkâri'de Açılan Dava

Halit Tekçi'nin 2009 yılında, Yüksekova Tabur Komutanlığı'nda o yıllarda görev yapan asker Yunus Şahin'e ulaşması, yeni bir davanın açılmasını sağladı. Yunus Şahin, 1995 yılında Gelibolu Piyade Tugayı tarafından Yüksekova'da görevlendirilen erlerden biriydi ve tank olarak savcılığa verdiği ifadede, Nezir Tekçi'nin bölgede bulunan Gelibolu Dağ ve Komando Tugayı tarafından gözaltına alındığını ve kurşunlanarak öldürüldüğünü söyledi. Tanık köylülerin de işaret ettiği bu bölüktü.

Yunus Şahin, ifadesinde 50 kişilik grupla yapılan operasyon gününü şöyle anlattı: [3]

“Komutan Nezir Tekçi'ye PKK silahlarının nerede olduğunu sordu. Bir şey bilmediğini söyleyen Nezir Tekçi'yi 10 metre ileri götürdü ve askerlere ‘‘Hangi askerler Kürt, parmak kaldırsın’’ diye sordu. 20'ye yakın el kalktı. Fakat ateş etmeyeceklerini söylediler. Bir teğmen, komutanına kendisi vurmaya önerdi. Önce o teğmeni sonra da emir verilen bütün askerler Nezir Tekçi'ye ateş etti.”

Yunus Şahin, kendisinin de ateş eden askerlerden biri olduğunu belirtti. Mahkemede de komutanın sonra mayıncıyı çağırdığını ve Nezir Tekçi'nin cesedinin mayın bağlanarak havaya uçurulduğunu söyledi: *‘Mayıncı yanıma gelsin’ dedi. Bir süre sonra mayının patlama sesi geldi. Bizler, ölen Nezir'in elbiselerinin havaya uçtuğunu gördük. Kemal Teğmen bu kişinin*

vücudundan kopmuş kafasını getirip bize gösterdiğinden beri, bu olayı ve adamın yüzünü hiç unutamiyorum.”

Şahin’in iddiaları üzerine emri verdikleri iddia edilen emekli Albay Ali Osman Akın ile Yarbay Kemal Alkan hakkında, Türk Ceza Kanunu’nun 82/1-b maddesi uyarınca “Canavarca bir his sevki ile veya işkence ve tazip ile kasten öldürme” suçundan 2011 yılında Hakkâri Ağır Ceza Mahkemesi’nde dava açıldı. [4]

Davanın Eskişehir’e Nakli

Ali Osman Akın ve Yarbay Kemal Alkan’ın tutuksuz yargılandığı dava, güvenlik nedeniyle Hakkâri Ağır Ceza Mahkemesi’nden Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesi’ne nakledildi.

Eskişehir’de Mart 2013’te yapılan ilk duruşmaya, 55 yaşındaki Emekli Albay Ali Osman Akın katılmazken, 42 yaşındaki Yarbay Kemal Alkan hazır bulundu. Davaya tanık Yunus Şahin ile baba Halit Tekçi, İnsan Hakları Derneği, Özgürlükçü Hukukçular Derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği avukatları da katıldı. BDP Mardin Milletvekili Erol Dora da duruşmayı izledi. [5]

Olaya doğrudan tanık olan H. T., “*Nezir Tekçi’yi bölüğe getirdiler. İşkence yaptılar. Toplu halde askerlerin hepsine ‘Ateş edin’ dediler. Ancak ben ateş etmedim. Bölük astsubayı olan komutanımız bu emri verdi*” dedi.

Olayı bir arkadaşından duyduğunu söyleyen er C.E. ise, “*Ali Osman Akın, ‘Bize PKK’nin yerini göster’ dedi. Çoban da ‘Böyle bir şey bilmiyorum’ deyince, binbaşı orada bulunan bütün askerlere ‘ateş’ emri verdi. Çobanın elleri arkadan bağlıydı. Sonra cesedin parçalarını gömdüler*” diye ifade verdi. [6]

Avukat Pınar Akdemir; Nezir Tekçi’nin cenazesinin nerede olduğunun sorulması gerektiğini vurgulayarak, “*Olayın şekline bakarsak Nezir Tekçi’nin iki nedenden öldürülmüş olacağını düşünüyoruz. Birincisi Kürt olduğu için diğeri ise üzerinde yöresel kıyafetler olduğu içindir. Aradan 18 yıl geçmesine rağmen babası halen adalet arayışını sürdürüyor. 90’lı yıllarda bölgede bu ve buna benzer birçok olay yaşanmıştır. Bugüne kadar binlerce insan öldürüldü. Öldürülen insanların hepsi de Kürt’tür. Bunlar sistematik cinayetlerdir. Burada faili belli birçok cinayet işlenmiştir. Deliller sadece baba tarafından toplandı. Adli merciler delil toplamadı. Babanın buraya yöresel kıyafetle gelmesi de buna tepkidir*” diye konuştu. [7]

Avukatların ardından ise Nezir Tekçi’nin babası Halit Tekçi söz alarak, Kürtçe konuşmak istedi. Tekçi’nin isteği kabul edilirken yaptığı konuşmada, “*Ben Türkiye Cumhuriyeti devletini ayıplıyorum. Ben ve 7 oğlum bu devlet için askerlik yaptık. Kemal teğmen ise oğlumun öldürmekten zevk aldı. Ben sizden 4 şey istiyorum. Oğlumun cenazesi, keşif, oğlumun kemikleri ve mahkemenin Hakkâri’ye taşınmasını istiyorum*” dedi. [8]

Ailenin avukatları, tutuksuz yargılanan sanıkların tutuklanmasını talep ettiler. Sanık avukatları ise delillerin karartılmasının söz konusu olmadığını belirttiler. “*Bu tanıkların çoğu ifadelerinde*

olay tarihinde o bölgede olduklarını ancak böyle bir olayın yaşanmadığını söylemişlerdir” diyerek tutuklama talebinin reddini istediler.

Mahkeme heyeti ise, tutuklama taleplerinin reddine, Genelkurmay Başkanlığı’ndan gelen listeye göre o dönemde askerlik yapanların buldukları illerdeki yerel mahkemeler tarafından talimatla ifadelerinin alınmasına, Hakkâri Yüksekova’daki olay yerinde keşif yapılmasına karar verdi. [9]

Tanık İfadeleri

Mahkemenin kararı uyarınca, o dönemde Yüksekova’da askerlik yapanlardan çok sayıda tanık dinlendi. Tanıkların verdiği ifadeler iddianamede özetle şu şekilde yer aldı [10]:

V. K.: Böyle bir şahsın yakalandığı, işkence yapılıp sorgulandığı, mağaraları göstermek için dağa çıkarıldığı, kurşuna dizildiği ve bomba ile parçalandığı doğrudur. Çocuğu atış mangesinin karşısına geçirirken ellerini kelepçelediler. Ben ateş etmişim. Bir arkadaşım Vanlıydı, ateş etmemişti. Tüfeklerin namluları kontrol edildi. Ateş etmeyenler sorgulandı. Biz olay yerinden ayrıldıktan sonra bomba sesi geldi.

Ü. Y.: Bir gün operasyundayken koyunlarını otlatmakta olan bir çobanı gördük. Bizi köye götürdü. Rütbeliler çocuğun çoban olmadığını, peşmerge kıyafetiyle gezdiğini ve PKK’lı olduğunu söyledi. Bölgedeki insanların çoğu peşmerge kıyafetiyle dolaşırdı. Çobanı yanımıza alarak dağa götürdük. Uzak mesafeden silah sesleri geldi. Çobanın öldürüldüğünü öğrendim.

H.G.: Yakaladığımız iki kişinin teröristlerin yerini göstermeleri amacıyla üç tim olarak görev aldık. Teröristlerin bulduklarını iddia ettikleri mağaraya gittik ancak boş çıktı. Yüzbaşı iki kişiden birinin ismini, doğum tarihini, katıldığı eylemleri söyledi. Yanlış bilgi vermesinden ötürü infaz edileceğini bildirdi. Üç timden 50 kişiyi görevlendirerek, ateş edilmesini istedi ve orada infaz edildi. Diğeri öldürülmedi.

F.C.: Bu şahıs silahları, arkadaşlarının yerini gösterecekti. Olayın nasıl geliştiğini hatırlamıyorum. Ancak Kemal teğmenin “Komutayı bana verin, ben halledeyim, ben öldüreyim” dediğini hatırlıyorum. Vurulma anını görmedim ancak silah ve patlama sesi duyduğumu hatırlıyorum.

N.Ü.: 30 – 35 yaşlarında bir köylü yakalanmıştı. Dört beş gün bu kişiyi gezdirip sığınak göstermesini istediler. Bu sırada yanlarındaydım. “Terörist değilim, köylüyüm, çocuklarım var” diyordu. Ali Osman Akın “Yalan söylüyor, teröristtir” dedi. Akın ve Alkan köylüyü dövdü. Karın üstüne attılar. Askerlere hitaben “Ateş edin” dedi. 20 – 30 asker ateş etti. Köylüyü öldürdüler. Cesedini de gördüm, delik deşikti. Rütbeliler de ateş etti.

A.K.: Bölük arazi taramasına çıkmıştı. Diğer bölüğün Tekçi’yi getirdiğini gördüm. Silah sesleri duyduk. Timler birleştiği zaman askerlere “Ne oldu” diye sorduk. Şahsın kaçmaya çalıştığını, vurulduğunu söylediler.

C. E. : 3. bölükteki bir arkadaşın anlattığı kadarıyla çobana Ali Osman Akın, “PKK’nın yerini göster” dedi. “Bilmiyorum” deyince binbaşı bütün askerlere ateş emri verdi. Çobanın elleri arkadan bağlandı. Ateş ettikten sonra cesedi geri getirdiler ve gömdük.

Sanık İfadeleri

Tutuksuz yargılanan sanıklar Emekli Ali Osman Aydın ve Binbaşı Kemal Alkan, mahkemede suçlamaları reddederken, Nezir Tekçi’yi hiç tanımadıklarını belirttiler.

Emekli Albay Ali Osman Aydın; “Gelibolu’daki birliğimiz o dönemde görev için Yüksekova’ya gönderilmişti. Yüzbaşı rütbesinde taburun Hareket ve Eğitim Komutanıyım. Bu isimde kimseyi gözaltına almadım. Tanık asker Yunus Şahin’in Yüksekova’ya tabur ile gelip gelmediği belli değil. Çünkü bir kısım askerler o zaman Gelibolu’da kalmıştı. Tanıkların önceki verdiği ifadeler ile şimdi verdiği ifadeler birbirine zıt” olarak ifade verdi. [11]

Binbaşı Kemal Alkan ise; “1995’te Yüksekova’da teğmen rütbesi ile görev yaptım. Ali Osman Aydın ile de çalıştım ama Tekçi olayı konusunda bilgim yok. Olayda ifade veren kişi ve askerleri tanımıyorum.” dedi.

Sanık avukatları ise, infazın PKK tarafından işlendiği iddialarını yinelediler.

Sanık avukatlarından Yurdakan Yıldız; Tekçi olayının bir senaryo olduğunu, bunun ancak “Testere filminde olabileceğini” belirtti. “PKK, kendi öldürdüklerini, infaz ettiklerini TSK yapmıştır gibi gösteriyor. PKK, kendi iç infazlarını TSK’ya yıkmaktadır. Böyle bir yol açılmıştır. Bölgeden tanıklar bulabilmektedirler. Buna benzer olaylar olmuştur. Tekçi’nin de PKK’nın iç infazıyla öldürüldüğü sanılmaktadır. Böylece olay TSK üstüne bırakılmak istenmektedir. Bu iş için bir senaryo yazdırılmıştır. Bu senaryo Testere filmine bile taş çıkartmaktadır. Bu ancak Testere filminde olur. 1995’deki bir hadiseyi 2002’de bölge insanı aracılığıyla ortaya koymak düşündürücüdür. Bir hadise var da bu zamana kadar niye beklenmiştir. Yüksekova’da geçen yıl 2 uzman çavuş sokak ortasında öldürülmüş, vatandaşlar failleri yakalamıştı. Ancak KCK’nın emriyle onu yaptıklarını beyan ettikleri için failleri serbest bırakmışlar, olayla ilgili hiç görgü tanığı bulunamamışlardı. Güneydoğu’da güvenlik sorun olduğu için vatandaş sağlıklı ifade verememekte veya örgütün baskısı altında kalmaktadır.” dedi.

Sanık avukatlarından Aytekin Erol da şöyle konuştu: “Olay 1995’te olmuş; ama tanık 2002’de ortaya çıkıyor. Tanıklar aynı bölgenin insanıdır. İddiaların ne kadar dikkate alınacağı aşîkârdır.”

Keşif ve Kemiklerin Bulunması

Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nin Temmuz 2013’te aldığı keşif kararı üzerine, Yüksekova Cumhuriyet Başsavcılığı’na keşif yapılması için yazı yazıldı.

22 Kasım 2013'te Hakkâri'de Doya Çiya (Kayadibi) bölgesinde, tanıkların belirttiği yerde yapılan keşifte insan kemikleri, mermi kovanları ve elbise parçaları bulundu. Bulunan deliller Adli Tıp Kurumu'na gönderildi. [12]

Kemiklerin bulunmasının ardından, Tekçi ailesinin avukatı, Özgürlükçü Hukukçular Derneği üyesi Avukat Hüseyin Boğatekin; sanıklar Emekli Albay Ali Osman Akın ile hala görevde olan Binbaşı Kemal Alkan'ın tutuklanması talebiyle mahkemeye başvuruda bulundu.

Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmek üzere İstanbul Nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesi'ne verilen dilekçede, Avukat Boğatekin şunları belirtti: *“Tanık Yunus Şahin ve tanık Kemal Kırmızıtaş tarafından olay yerinde dile getirilen anlatım ve anlatıma birebir uyan delillerin bulunması nedeniyle dava yeni bir aşamaya gelmiştir. Öyle ki, tam da Nezir'in askerlerce öldürüldüğü ve tarandığı yerde onlarca boş kovan elde edilmiştir. Olay yeri PKK ile çatışma yeri olamayacak kadar merkeze ve köye yakındır. Ayrıca, köylülerin anlatımlarına göre civarda daha evvel hiçbir çatışma yaşanmamıştır. Tanık anlatımlarına birebir uyan olay örgütü somutlaşmış ve ele geçirilen delillerle de sanıkların atılı suçu işlediği kuvvetli bir ispatla ortaya çıkmıştır.”* [13]

AİHM Kararı

Hakkâri'de başlayan yargılamanın öncesinde, verilen takipsizlik kararlarının ardından, Nezir Tekçi'nin yakınları 25 Şubat 2005 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuru yapmışlardı. AİHM, 10 Aralık 2013 tarihinde bu başvuruyu karara bağladı. Kararda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin yaşam hakkını düzenleyen 2. Maddesin uyarınca, Türkiye aleyhine yaşam hakkı ve etkin soruşturma yükümlülüğü bakımından ihlal kararı verildi. AİHM, Tekçi ailesi adına 65.000 Euro manevi tazminat ve 1.150 Euro maddi tazminata hükmetti.[14]

10 Aralık 2013 tarihli AİHM kararından 3 gün sonra, 13 Aralık 2013 tarihinde görülen duruşmada ise, mahkemenin AİHM kararından habersiz olduğu ortaya çıktı. [15] Duruşmada AİHM kararını mahkeme heyetine hatırlatan Tekçi Ailesi avukatları, mahkeme heyetinden bu karardan haberdar olmadıkları yanıtını aldılar. Bunun üzerine ailenin avukatı Ramazan Demir, Birgün gazetesine yaptığı açıklamada şunları belirtti [16]:

“Mahkemenin görüştüğü davayla ilgili üç gün önce çıkan AİHM kararını bilmemesi korkunç bir durum. Kararı özetledim, durumu anlattım. AİHM, kararın 108'inci maddesinde Eskişehir'deki yerel mahkemeye de çağrıda bulunuyor ve dosyayı titizlikle, AİHM'in işkence ve yaşam hakkı ihlalleri halinde uygulanmasını öngördüğü soruşturma ve kovuşturma usullerini takip ederek sürdürmesini salık veriyor. Ancak mahkemenin bunu yapabilmesi için önce kararı okuması gerekiyor. AİHM çok net bir karar aldı, 'Tekçi'nin yaşam hakkının ihlal edildiği açıktır. Artık bu çocuğun öldürülüp öldürülmediğini tartışmanız yersizdir”

Tekçi ailesinin avukatları, açıklamanın ardından, davanın yeniden Hakkâri'ye gönderilmesini ve sanıkların tutuklanması talebinde bulundu, fakat mahkeme heyeti, taleplerin her ikisini de reddetti.

Beraat Kararı

11 Eylül 2015 tarihinde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti sanıklara isnat edilen suçun sabit görülmemesi nedeniyle emekli Albay Ali Osman Akın ve Yarbay Kemal Alkan'ın oy birliğiyle beraatlarına karar verdi. [17] Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 27 Mart 2018 tarihinde beraat kararlarını onadı.

AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi 21 Mart 2023 günü Tekçi ailesi vekillerinin Anayasaya aykırılık iddiaları nedeniyle yaptıkları başvurulara dair kararını resmi gazetede yayınladı. [18]: Anayasa Mahkemesi kararına göre, AİHM kararındaki eksikliklerin giderilmemiş olması, yargılama için önemli olan M.E.Y isimli kişinin tanıklık beyanına başvurulmamış olması, bölgede bulunan diğer askeri birliklerin tespit edilip bunlara mensup askerlerin tanıklık beyanının alınmaması, keşif mahallinde bulunan bez parçası üzerinde Nezir'e ait olup olmadığının tespiti için adli inceleme yapılmaması, olay bölgesinde görev yapan askerlere ait silahların keşif mahallinde bulunan boş kovanlar ile eşleşmesinin yapılmamış olması, dinlenen tanıklardan olayı gördüğünün söyleyenlere Nezir'in nereye gömüldüğünün sorulmaması yargılamanın etkililiğine zarar vermiştir. Bu nedenlerle Anayasanın yaşam hakkını düzenleyen 17. maddesinin usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilerek, karar yeniden yargılama için Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildi. İlk duruşması **17 Temmuz 2023** günü görülecek.

[1] Radikal, Pınar Öğünç, “Çoban Nezir Tekçi Kurşuna mı Dizildi?”http://www.radikal.com.tr/yazarlar/pinar_ogunc/coban_nezir_tekci_kursuna_mi_dizildi_1122414

[2] Taraf, Ömer Oğuz, “Çobanı taradılar sonra patlattılar” <http://www.taraf.com.tr/haber-cobani-taradilar-sonra-patlattilar-46860/>

[3] YAKAYDER, “Nezir Tekçi” <http://www.yakayder.com/tr/sayfa/bizden-koparilanlar/nezir-tekci/180>

[4] Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığı, 2011/1011 soruşturma, 2011/485 esas, 2011/78 numaralı iddianame.

[5] Radikal, Kemal Atlan, “Bir tabur askerin ifadesi alınacak” http://www.radikal.com.tr/turkiye/bir_tabur_askerin_ifadesi_alinacak-1123955

[6] ETHA, “Tanıklar Tekçi olayında vahşeti doğruladı” <http://www.etha.com.tr/Haber/2013/07/12/guncel/taniklar-tekci-olayinda-vahseti-dogruladi/>

- [7] Yeni Özgür Politika, “Tekçi davasında keşif kararı”
<http://www.yeniozgurpolitika.org/index.php?rupel=nuce&id=18377>
- [8] Yüksekova Haber, “Tekçi davasında keşif kararı”
<http://www.yuksekovahaber.com/haber/tekci-davasinda-kesif-karari-96114.htm>
- [9] Radikal, İsmail Saymaz, “17 yıl sonra Nezir’in Kemikleri Aranacak”
http://www.radikal.com.tr/turkiye/17_yil_sonra_nezirin_kemikleri_aranacak-1124003
- [10] Radikal, İsmail Saymaz, “Çoban Nezir Tekçi’ye Komutan Emriyle İnfaz”
http://www.radikal.com.tr/turkiye/coban_nezire_komutan_emriyle_infaz-1143090
- [11] Zaman, “Çobanın rütbelilerin emriyle öldürölüp öldürölmediğini erler belirleyecek”
http://www.zaman.com.tr/gundem_cobanin-rutbelilerin-emriyle-oldurulup-oldurulmedigini-erler-belirleyecek_1265812.html
- [12] ETHA, “Tekçi için yapılan kazıda kemikler bulundu”
<http://www.etha.com.tr/Haber/2013/11/22/guncel/tekci-kazisinda-kemikler-bulundu/>
- [13] Fırat News, “Tekçi Davasında Sanıklara Tutuklama İstemi”
<http://www.firatnews.com/tr/web/news/guncel/tekci-davasinda-saniklara-tutuklama-istemi.htm>
- [14] AİHM, Tekçi ve diğlerleri v. Türkiye, 10 Aralık 2013
- [15] Bianet, Ayça Söylemez, “Mahkeme AİHM kararından habersiz”
<http://www.bianet.org/bianet/insan-haklari/152046-mahkeme-aihm-kararindan-habersiz>
- [16] BirGün, Doğu Erođlu, “AİHM kararına rağmen Nezir Tekçi’yi kurşuna dizen askerler tutuksuz yargılanıyor” <http://birgun.net/haber/mahkeme-aihm-cezasindan-habersiz-8099.html>
- [17] Radikal, “Nezi Tekçi Davası Sanıkları Albay ve Yarbay’a Beraat”
<https://www.failibelli.org/nezir-tekci-davasi-saniklari-albay-ve-yarbaya-beraat/>
- [18] Gazete Duvar, AYM’den Gözaltına Kaybedilen Nezir Tekçi Davasında İhlal Kararı: Yeniden Görülecek” <https://www.gazeteduvar.com.tr/aymden-gozaltinda-kaybedilen-nezir-tekci-davasinda-hak-ihlali-karari-yeniden-gorulecek-haber-1609345>